

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ТЕРОРИЗМУ

Соф'я ЧЕРНИШОВА,

*студентка Університету
митної справи та фінансів*

Науковий керівник: Тертишник В. М.,
д-р юрид. наук, проф.,
професор кафедри правоохоронної
діяльності Університету
митної справи та фінансів

PROBLEMS OF COUNTERING INFORMATION TERRORISM

Countering information terrorism requires the synergistic application of all national and international legal mechanisms, an integrative study of legal, communication, information and technical problems. Proposed Art. 258 of the Criminal Code of Ukraine "Terrorist act", to call it "Terrorism". In Part 1 of Article 258 of the Criminal Code of Ukraine, to supplement with the provision: "Information terrorism is acts that have the nature of special information operations, systemic disinformation and intimidation of the population, if such actions are committed with the aim of destabilizing public security, or provoking a public or military conflict, are punishable by imprisonment for a term of five to ten years with or without confiscation of property"

З 24 лютого 2022 року Україна перебуває в стані жертви відкритої агресивної війни. Станом на 23 квітня 2023 року правоохоронним и органами зареєстровано 82 487 злочинів військової агресії, частина з яких носить елементи тероризму, а нерідко і такого явища, як інформаційного та ядерного тероризму.

Проблеми протидії тероризму [1-5] та захисту прав людини [6] все частіше піднімаються в сучасних наукових працях. Одним з аналітичних досліджень проблем протидії інформаційному тероризму стала сучасна монографія колективу авторів [4], які, з огляду на гібридні виклики міжнародному порядку, намагалися виокремити базові концепти протидії тероризму в умовах глобального інформаційного протистояння. Вченими все частіше піднімаються проблеми протидії кібертероризму [3].

Наразі ч. 1 статті 258 КК України "Терористичний акт", визначає:

"1. Терористичний акт, тобто застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, міжнародними організаціями, або привернення уваги громадськості до пев-

них політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої”.

Між тим в сучасних реаліях гібридних війн окрім такої, визначеної в КК України, класичного кримінально карного виду тероризму, pojawiaються інші форми тероризму: інформаційний, кібертероризм та ядерний тероризм.

Сучасна дефініція терористичного акту не зовсім відповідає завданням протидії інформаційному тероризму – актів, застосування яких може порушувати норми міжнародного гуманітарного права, може спричинити шкоду суспільству і здоров'ю людей.

Україна в реальності зіткнулась з небезпечним явищем – інформаційним тероризмом та має напрацювати системні заходи для його протидії.

Протидія інформаційному тероризму потребує синергетичного застосування усіх національних та міжнародно-правових механізмів, інтегративного дослідження правових, комунікаційних, інформаційних та технічних проблем.

Європейський суд з прав людини у справі “Клас та інші проти Німеччини” (рішення від 6 вересня 1978 року) зазначив, що повноваження з таємного нагляду за громадянами, характерні для поліцейської держави, є допустимими за Конвенцією лише в тому обсязі, який суттєво необхідний для захисту демократичних інституцій. Зазначаючи, що наразі демократичні суспільства опинилися під загрозою сучасних форм тероризму, внаслідок чого для ефективної протидії цим загрозам держава повинна мати можливість вживати заходів з таємного спостереження за підривними елементами у межах своєї юрисдикції. Суд постановив, що наявність окремих законодавчих актів, які передбачають повноваження з таємного спостереження, у виняткових випадках є необхідною у демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки та/або для запобігання порушенням громадського порядку та злочинам.

Разом з тим, у справі “Фуке проти Франції” (№ 10828/84, рішення від 25 лютого 1993 року), ЄСПЛ підкреслює необхідність того, щоб “втручання в права можна було б визнати пропорційними поставленій законній меті”, а “законодавство і практика передбачали достатні і ефективні гарантії проти зловживань”.

Задля зниження інформаційного тероризму та підвищення рівня безпеки на території України від 13 жовтня 2015 року постановою Кабінету Міністрів України в Національній поліції України створений Департамент кіберполіції, який може відігравати важливу роль для забезпечення інформаційної безпеки України під час воєнного стану з метою виявлення і запобігання кіберзлочинів та інформаційного тероризму.

Протидія інформаційному тероризму потребує застосування знань як кримінального, так і міжнародного права, знань механізмів застосування негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів, а в перспективі і інформаційної аналітики для їх виявлення, протидії та розслідування.

Пропонуємо ст. 258 КК України “Терористичний акт”, назвати “Тероризм”, а відповідно ч. 1 статті 258 КК України, викласти таким чином:

“1. Тероризм, тобто діяння, які включають застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, а також діяння, які носять характер спеціальних інформаційних операцій, нейролінгвістичного програмування чи інформаційного тероризму (системного спотворення інформаційного поля), якщо такі дії були вчинені з метою дестабілізації громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, міжнародними організаціями, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої”.

Відповідно на СБУ України та Кіберполіцію варто покласти обов'язок виявлення та розслідування фактів інформаційного тероризму, а на законодавчому рівні мають бути розроблені дієві правові механізми виявлення, аналітики та превенції таких злочинів.

Список використаних джерел:

1. Кваліфікація окремих кримінальних правопорушень проти воєнної безпеки України: навчальний посібник / А. Є. Фоменко, О. С. Юнін, В. С. Березняк, В. В. Шаблистий та ін. Київ: Алерта, 2023. 532 с.

2. Кваліфікація та розслідування порушення законів і звичаїв війни. наук.-практ. посіб. Вознюк А. А., Жук І. В., Таран О. В., Чернявський С. С. та ін.; за ред. М. С. Цуцкірідзе, В. В. Чернея, А. А. Вознюка. Київ : Норма права, 2023. 322 с.

3. Когут Ю. І. Кібервійни, кібертероризм, кіберзлочинність (концепції, стратегії, технології). Київ: SIDCON, 2022. 284 с.

4. Сучасні виклики міжнародному порядку: передумови появи та механізми протидії інформаційним і терористичним загрозам : монографія / авт. кол. [С. І. Авраменко, Н. М. Варенья, І. М. Рижов та ін.] ; за ред. Н. М. Варенья ; УАМП. Київ : Фенікс. Одеса, 2022. 302 с.

5. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування / Петрик В. М., Гнатюк С. О., Черненко О. Є., Гурєєв В. О., Курганевич В. І., Фесенко А. О., Рябий М. О., Смірнов О. А., Уткін Ю. В.]; за заг. ред. С. О. Гнатюка, О. А. Смірнова, В. М. Петрика. Київ: ВД “Сварог” , 2020, 200 с.

6. Тертишник В. Конституція України. Науково-практичний коментар. Вид. 2-ге, доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2023. 464 с.